

Н. І. Демчук,

к. е. н., доцент кафедри фінансів, Дніпропетровський державний аграрний університет

МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті висвітлено систему заходів фінансової стабілізації банківської сфери в умовах глобалізації з урахуванням сучасного кризового стану фінансово-кредитної системи.

The article highlights the financial system stabilization measures of banking in the context of globalization given the current financial crisis and credit system.

Ключові слова: фінансова стабілізація, глобалізація, банківська сфера, стратегія розвитку.

ВСТУП

Механізм фінансової стабілізації — це система заходів, яка базується на використанні моделей фінансової підтримки прискореного економічного росту суб'єкта господарювання. Зазначена система заходів визначає необхідність більш ретельного дослідження окремих напрямів фінансової стабілізації. Модель прискореного економічного зростання базується на збільшенні темпів приросту обсягу реалізації товарів, робіт, послуг в майбутньому періоді. У відповідності до вищевказаної моделі фінансової підтримки прискореного економічного зростання потребує забезпечення відповідних пропорцій фінансового розвитку.

Напрями підвищення ефективності діяльності банківської системи України — необхідна складова механізму фінансової стабілізації та розвитку економіки країни в умовах глобалізації світової економіки.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Необхідно розглянути важливі для розвитку банківської сфери завдання, а саме: забезпечення послідовної та цілеспрямованої політики держави по відношенню до банківського сектора; підвищення рівня капіталізації банків; удосконалення практики регулювання і нагляду за банківською діяльністю; реформування організаційної структури банківського сектора; створення сприятливих умов для діяльності філій іноземних банків; встановлення найбільш дієвих механізмів та джерел підвищення ефективності вітчизняної фінансово-банківської системи, надання рекомендації щодо визначення стратегії грошово-кредитної політики Національного банку України, деяких аспектів застосування монетарних інструментів та ін.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Головною метою фінансової стабілізації банківської системи є забезпечення її стабільного розвитку через

досягнення системної стабільності й зменшення вразливості до зовнішніх та внутрішніх чинників впливу, підвищення її ролі у процесах економічних перетворень. Протягом останніх років в Україні були досягнуті певні елементи стабілізації банківської системи із збереженням її ринкової орієнтації, цьому сприяли позитивна макроекономічна динаміка та фінансова стабілізація.

Проте, на сьогодні роль банківської системи у розвитку національної економіки є обмеженою і недостатньою, її необхідно посилювати. Дедалі більше загострюється питання щодо здатності банківської системи України забезпечувати зростаючі потреби різних секторів економіки в адекватному банківському обслуговуванні з урахуванням низького рівня капіталізації, ліквідності та якості активів, необґрунтовано високого рівня банківських витрат, недосконалої ресурсної бази значної кількості комерційних банків, що в остаточному підсумку може зумовити й системну дестабілізацію. На тлі глобалізації світогосподарських зв'язків викликає занепокоєння відносно невисока конкурентоспроможність вітчизняної банківської системи порівняно із банківськими системами інших країн та міждержавних утворень. Намагання Національного банку України посилити надійність банківської системи та усунути в її розвитку внутрішні диспропорції шляхом посилення регулятивних вимог не приносять очікуваного ефекту. Саме тому кардинальний перегляд змісту діяльності окремих комерційних банків і структурна перебудова банківського сектора загалом визначають сутність трансформаційних процесів, що набувають особливої важливості та актуальності в умовах ринкової економіки. Вони потребують координації зусиль Національного банку України, банківських асоціацій і союзів, банківських установ, органів законодавчої і виконавчої влади, а також підприємств нефінансового сектора економіки. При цьому держава повинна більшою мірою використовувати ринкові механізми впливу на суб'єктів банківського сектора економ-

іки [1].

Аналізу різних аспектів формування механізму фінансової стабілізації банківської сфери в умовах глобалізації присвячено праці провідних вітчизняних економістів: М. Алексеєнка, А. Алексеєва, В. Базилевича, С. Боринця, О. Василика, З. Варналія, В. Вітлінського, О. Васюренка, А. Вожжова, А. Гальчинського, В. Гейця, В.І. Грушка, А. Дробязка, О. Дзюблюка, Т. Ковальчука, В. Кравченка, М. Крупки, І. Лютого, М. Маліка, В. Міщенко, А. Мороза, А. Пересади, М. Савлука, В. Федосова, А.Філіпенка, О.Черняка та ін.

Проблематика банківської сфери в умовах глобалізації посідає важливе місце в дослідженнях відомих зарубіжних учених: Р. Бубеля, А. Деміргук-Кунта, Е. Долана, Дж. Кейнса, Р. Лівайна, П. Кругмана, Ф. Мішкіна, А. Сантомеро, Е. Скелтона, Дж. Стігліца, Д. Ханс-Ульриха П. Аллена, Б. Бухвальда, Д. Котца, Т. Коха, В. Лексіса, Е. Максимо, Р. Міллера, Д. Полфремана, Ж. Рівуара, П. Роуза, Дж. Сінкі; російських учених: І. Балабанова, Л. Батракової, Є. Жукова, О. Лаврушина, О. Мовсесяна, Г. Панової, В. Пономарьова, В. Усоскіна, В. Черкасова, О. Ширінської та інших [1].

Проте, найчастіше у працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців досліджуються класичні умови механізму функціонування банківської сфери. Водночас динаміка змін в економіці України вимагає проведення концептуально нових теоретичних досліджень сутності і передумов трансформації діяльності комерційних банків з огляду на напрями фінансової стабілізації банківської сфери в принципово новому кількісному та якісному рівні банківського обслуговування, здатності своєчасно запобігати банківським кризам, глобалізації та конкурувати на зовнішніх ринках.

На теперішній час в Україні практично відсутні наукові дослідження, у яких би містився комплексний аналіз теоретичних засад механізму фінансової стабілізації банківської сфери, економіко-інституційних основ реструктуризації банківської системи та реорганізації банківських установ, функціонування банківських об'єднань, місця і значення банків у формуванні та розвитку фінансово-промислових об'єднань, особливостей банківської діяльності в умовах глобалізації. Крім того, існує обмежене коло наукових праць, зміст яких всебічно висвітлював би сутність інституційних перетворень і структурних зрушень у банківській сфері, пропонував би відповідну методологічну базу та категоріально-понятійний апарат [2].

Підсумовуючи вищевикладене, теоретичне обґрунтування ефективного механізму фінансової стабілізації банківської сфери в умовах глобалізації та вивчення особливостей прояву його складових у практичній площині є актуальним напрямом досліджень в економічній науці як своєрідної бази, що сприятиме формуванню національної парадигми економічного розвитку банківської системи країни.

Розбудова банківського сектора має комплексний та системний характер і потребує координації зусиль всіх учасників процесу — банків, Національного банку, органів законодавчої та виконавчої влади. Національний банк України виступає із ініціативою переходу до якісно нових, більш цілеспрямованих підходів до розбудови такої банківської системи, яка стимулюватиме розвиток економіки, викликатиме довіру населення та буде конкурентоспроможною на зовнішніх ринках. На перше місце повинно вийти забезпечення системної стабіль-

ності, зменшення вразливості банківської системи до зовнішніх та внутрішніх факторів дестабілізації, підвищення якості та ефективності її діяльності.

Механізм фінансової стабілізації банківської сфери має бути спрямований на збільшення обсягів обслуговування підприємств та населення в усіх регіонах країни; кредитування повинно стати доступним та привабливим; банківські послуги — різноманітними за видами та умовами, також банкам слід стати активними учасниками розвитку фінансового та страхового ринків; банківська сфера повинна базуватися на засадах відкритості, прозорості, рівності та неупередженості, дотримання ділової етики, відповідальності перед клієнтом, суспільством та державою.

У сучасних умовах тотальної світової глобалізації банківська практика розвинених країн все більше набуває загальних форм, поступово нівелюючи існуючі відмінності у грошово-кредитних системах. Вивчення тенденцій та напрямів розвитку механізму світової банківської практики, виділення загальних структурно-функціональних й інструментально-монетарних рис є дуже важливим для встановлення оптимальних орієнтирів фінансової стабілізації вітчизняної банківської сфери. Використання світового досвіду буде сприяти впровадженню апробованих та ефективних монетарних інструментів, допоможе уникнути типових помилок як в монетарній політиці, так і в побудові організаційної структури органів грошової влади України.

Контроль над національною економікою переходить від суверенних держав до інших суб'єктів — економічно найбільш потужних національних держав, багатонаціональних або глобальних фірм, міжнародних організацій тощо, які виходять з власних інтересів отримання надприбутку. Визначає ситуацію тільки глобальний ринок, головна регульовальна особливість якого полягає в знищенні не відсталості, а відсталих. Послаблення економічної сили національних держав без компенсування потужностями міждержавних і наднаціональних утворень посилює вразливість національних економік, їхню залежність від процесів у сусідніх країнах і веде до перекошування економічних криз із континенту на континент, утворюючи їх нескінченні хвилі й створюючи з кожною депресією або рецесією загрозу розпаду глобалізованого світу.

Для стабілізації економіки формується світовий тоталітарний політичний порядок. Інформаційно-фінансова олігархія встановлює міжнародний олігархічний режим, що спирається на владу грошей і світову комунікаційну мережу. Отже, глобалізація перетворює світову економіку зі способу господарювання на спосіб владарювання невеликої групи найбільших держав і міжнародних компаній.

Зазначимо, що в останні роки у світовій банківській індустрії розвинених країн мали місце досить важливі зміни, що позначилися на ефективності та конкурентоспроможності банківського сектора. Банки активно застосовують технічні інновації у банківських інформаційних технологіях, таких як інформаційна обробка даних та телекомунікації, а також інновації у фінансових технологіях, такі як фінансовий інжиніринг та статистичний аналіз при оцінці ризиків. Велике значення має той факт, що світова фінансова індустрія була значно дерегульована за останні два десятиріччя, були зняті географічні та економічні обмеження, завдяки чому активізувалися процеси злиття та поглинання, що призвело до підвищен-

ня концентрації банківського капіталу. Врахування останніх тенденцій розвитку світової банківської сфери є важливим для визначення механізму фінансової стабілізації вітчизняної банківської системи, оскільки дозволить задіяти всі механізми, що забезпечать динамічне економічне зростання.

Як свідчить міжнародний досвід найбільш розвинених країн з перехідною економікою, ті з них, які послідовно впроваджували світовий досвід ефективної монетарної політики, спромоглися досягти визначних результатів у фінансовій стабілізації економіки та високих темпів економічного розвитку. Таким чином, теоретичне та практичне дослідження шляхів оптимізації банківського сектора України має відіграти важливу стабілізаційну роль та стати прискорювачем фінансової стабілізації, що пов'язана з важливістю концептуального обґрунтування механізму розвитку банківської сфери України в умовах глобалізації.

Глобалізація фінансових ринків передбачає усунення бар'єрів між внутрішніми та міжнародними ринками й розвиток багатоваріантних зв'язків між окремими секторами, тому поняття стабільності є фундаментальним для сучасної світової економіки, оскільки без достатнього рівня стійкості національних і світових фінансових ринків неможливо забезпечити економічне зростання й надійне функціонування фінансового сектора.

Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах активного розгортання глобалізаційних процесів у фінансово-кредитній сфері для країн із ринками, що розвиваються. Індекс глобалізації (KOF) для України в 2009 році становив 62,54 зі 100 максимально можливих балів, у рейтинг взяла участь 122 країни світу. Із цим результатом наша держава опинилася на 50-й позиції. Індекс складає Швейцарський інститут дослідження бізнес-циклів (Цюріх, Швейцарія), інтегральний показник ураховує три показники глобалізації — економічний, соціальний та політичний.

Слід відзначити неоднозначні ефекти глобалізації: позиції економічно розвинутих країн, як правило, зміцнюються, на міждержавному рівні приймаються угоди про універсалізацію вимог до діяльності фінансових інститутів, посилюється вплив транснаціональних фінансових корпорацій, збільшуються обсяги транскордонного переміщення капіталів.

Менш розвинуті країни мають рахуватися з потенційними негативними наслідками, оскільки вони виявилися найбільш вразливими до сучасних процесів бурхливого розвитку й інтеграції світових фінансових ринків, тому існує певна загроза, що основний тягар нинішніх і майбутніх фінансових криз ляже саме на ці країни. Крім того, розгортання глобалізаційних процесів у фінансово-кредитній сфері призвело до певного парадоксу, сутність якого полягає в тому, що лібералізація руху капіталу спочатку сприяє притоку прямих інвестицій і підвищенню ефективності національних економік, а потім, завдяки руху спекулятивного капіталу й нарощуванню обсягів боргових зобов'язань, спричиняє високий ступінь залежності та відповідно рівень ризиків від тенденцій розвитку глобального фінансового ринку. Світова фінансова система через радикальну лібералізацію й інтенсивний рух фінансових потоків, значною мірою спекулятивних, тісно пов'язана з національними економіками країн, що розвиваються, завдяки чому негативні імпульси в розвитку міжнародних фінансових ринків дуже швидко передаються від однієї країни до іншої, спричиняючи ефект

зараження.

Більшість проблем, які негативно позначаються на розвитку банківської сфери, лежать поза площиною власне банківської системи. Серед них слід, насамперед, виділити: повільні темпи ринкової трансформації та реструктуризації реального сектора економіки; прояви адміністративного впливу з боку органів державної влади на діяльність окремих банків, відмови від виконання ними своїх зобов'язань перед банками, примушування банків до виконання невластивих їм та фінансово не виправданих операцій; слабкий та недостатньо прозорий фінансовий стан значної частини суб'єктів господарювання, низька платіжна дисципліна; надмірний податковий тиск та існування численних податкових пільг; слабкий розвиток інфраструктури ринку землі та нерухомості й законодавчі обмеження операцій на цьому ринку; слабкість законодавчого захисту прав кредиторів, включаючи серйозні недоліки правозастосування[3].

Поряд з цим, розвиток банківської системи України стримується і за рахунок проблем, які притаманні суто банківській системі, серед яких є: недостатній рівень капіталізації банківської системи; відсутність у банках ефективних механізмів та інструментів управління ризиками, планування та стратегії розвитку; низька рентабельність активів банків через загальну низьку якість активів, високу питому вагу неприбуткових активів у загальних активах банків та не виправдано високу вартість ведення бізнесу; низький рівень банківського менеджменту та корпоративного управління; недостатня ефективність банківського нагляду, зокрема в частині нагляду на основі оцінки ризиків банківської діяльності.

Щодо заходів із ліквідації наслідків фінансової нестабільності, то в західній науковій думці на сьогоднішній день переважають пропозиції щодо застосування різноманітних кредитних інструментів. Наприклад, щодо створення міжнародного кредиту "останньої інстанції" (an international lender of last resort) або інших способів надання країнам, що потерпають від кризи, значних допоміжних кредитів. Але застосування подібних механізмів спрямоване на ліквідацію короткострокових наслідків фінансової кризи та не виправляє ані причин виникнення, ані структурних зрушень у економіці, що виникли внаслідок кризи, але використання зазначених інструментів призводить до збільшення нестабільності через впевненість учасників ринку у наданні фінансової допомоги з боку держави. Для України прийнятним може бути лише поєднання таких заходів із заходами контролю над капіталом, лібералізацією та стимулюванням розвитку фінансового ринку, наведеними вище.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що досить високий рівень відкритості національної економіки України проявляється в першу чергу і переважно у міжнародній торгівлі, наприклад, частка експорту у вітчизняному ВВП складає 56,4%, що є надзвичайно високим рівнем у порівнянні з іншими країнами світу. Але з огляду на структуру вітчизняного експорту, який переважно складається з продукції гірничо-металургійного комплексу, хімічної, текстильної галузей, тобто продукції з низьким рівнем доданої вартості, його обсяги значною мірою залежать від кон'юнктури світового ринку. Така залежність безпосередньо впливає на вразливість національної фінансової системи, адже фінансова система значною мірою відображає ситуацію у реальному секторі економіки. Тому надзвичайно сильним є вплив тенденцій розвитку і світової економіки в цілому, і міжна-

родного фінансового ринку зокрема на розвиток ринку вітчизняного. Очевидно, що в цій ситуації одним із головних завдань уряду стає обмеження масштабів такого впливу.

Незважаючи на позитивну динаміку розвитку глобалізаційних процесів в Україні, слабкий рівень інтегрованості країни до міжнародних економічних відносин виступає як свого роду бар'єр, котрий гальмує можливості позитивного впливу фінансової глобалізації на Україну і відкриває шлях для негативного впливу. При цьому повільна інтеграція України у світовий фінансовий простір зумовлена, в першу чергу, внутрішньодержавними проблемами — недостатнім рівнем реформування економіки, нерозвиненістю національного фінансового ринку, невідповідністю законодавчих та інших норм міжнародним стандартам.

Проблема ролі та місця України в світі залежатиме від ефективності здійснення економічних реформ в країні. Аби вплив глобалізації на економіку України полягав не тільки у збільшенні рівня фінансової нестабільності, але і в отриманні державою всіх переваг, притаманних глобалізаційним процесам, держава має створити сприятливі умови для повномасштабної інтеграції всіх сегментів вітчизняної економіки до світового економічного простору, які в першу чергу мають полягати у розвиткові вітчизняного законодавства та розбудові відповідної сучасним умовам ринкової інфраструктури.

Стабільність банківської сфери значною мірою залежить від рівня та якості управління ризиками, що притаманні банківській діяльності, основним з яких є кредитний ризик, зокрема ризик операцій з інсайдерами. Разом з цим, чутливість банків до інших ризиків — ліквідності, зміни процентної ставки, валютного курсу — є досить низькою, що навіть за недосконалої практики їх управління, не становить суттєвої загрози для надійності банківської системи.

З іншого боку, питання надійності банківської системи тісно пов'язані із прозорістю її діяльності. Банки України в законодавчому порядку зобов'язані оприлюднювати свою звітність в офіційних виданнях Верховної Ради або Кабінету Міністрів України на щоквартальній основі. З 2003 року банки зобов'язані також публікувати проміжну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом із висновком незалежного зовнішнього аудитора. Однак розкриття інформації щодо ризиків банківської діяльності в офіційній звітності банків, хоча і відповідає, в цілому, вимогам Міжнародних стандартів фінансової звітності, є недостатнім для повної оцінки ефективності ризик-менеджменту в банках сторонніми користувачами.

Окрім проблеми із розкриттям інформації, банківська система в своєму розвитку стикається із іншими, не менш важливими проблемами, які стають на заваді фінансової стабілізації. Найголовнішою з них є проблема недостатньої капіталізації, низька якість активів та недоліки із їх класифікацією за ступенем ризику неповернення, необґрунтовано високий рівень банківських витрат, недосконала структура ресурсної бази із переважанням дорогих залучених коштів. Задля посилення фінансової стабільності банківської сфери та забезпечення прозорості її функціонування в умовах глобалізації необхідно:

— підвищити рівень капіталізації банків шляхом збільшення номінального рівня капіталу; покращання

якості активів, пошквалювання роботи щодо повернення проблемної заборгованості; нарощування дохідності банків, в тому числі за рахунок розширення спектра безризикових комісійних операцій; оптимізація структури витрат банків, зокрема більш виваженого підходу до операційних та адміністративних витрат; посилення контролю з боку Національного банку України за виконанням банками вимог щодо достатності капіталу;

— підвищити якість корпоративного управління та внутрішнього аудиту у банках через: посилення вимог до кваліфікації та ділової репутації членів спостережної ради банку; підвищення відповідальності власників банку за його діяльність; розширення функцій спостережної ради щодо визначення стратегії розвитку та діяльності банку, його організаційної структури, затвердження внутрішніх положень банку, комплексної системи управління ризиками, лімітів ризиків тощо; підвищення статусу і ролі служб внутрішнього аудиту та ризик-менеджменту; вдосконалення процедури розгляду ділової репутації, освіти та стажу роботи керівників банку та його структурних підрозділів при призначенні на посаду та в процесі здійснення своїх функцій;

— посилити роль та якість зовнішнього аудиту на основі впровадження Міжнародних стандартів аудиту та підвищити рівень вимог до аудиторських фірм;

— вживати заходів щодо недопущення конфлікту корпоративних інтересів та впровадити в банках ефективні системи управління ризиками, в тому числі: процедури виявлення, моніторингу та контролю ризиків банківської діяльності; моделі кількісної оцінки ризиків; планування на випадок непередбачених ситуацій; проведення роботи, спрямованої на підготовку кваліфікованих спеціалістів з питань ризик-менеджменту;

— забезпечити прозорість діяльності банків за допомогою: посилення вимог до змісту та форми оприлюднення банками річної та проміжної фінансової звітності, в тому числі до переопублікування звітності, в якій виявлені суттєві недоліки. Банки повинні оприлюднювати глибоку та деталізовану інформацію про фінансовий стан, власників банку, структуру управління, основні вкладення та обсяги сформованих резервів, джерела доходів, ризики, які приймає на себе банк, та якість систем їх управління; посилення відповідальності керівництва банків за достовірність та своєчасність звітності, а також достовірність реклами; завершення роботи щодо впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності, в тому числі тих, що стосуються визнання фінансових інструментів, та Міжнародних стандартів аудиту; запровадження вимог Базельського комітету з банківського нагляду щодо розкриття кількісної та якісної інформації про стан та результати діяльності банків; проведення роз'яснювальної роботи щодо підходів до інтерпретації фінансової звітності; розширення мережі рейтингових агентств як незалежних експертів з оцінки ризиків;

— підвищити відповідальність за неправомірне розголошення банківської таємниці та врегулювати на законодавчому рівні захист прав кредиторів шляхом: створення та ведення реєстру прав на нерухоме майно з прив'язкою до земельної ділянки; встановлення пріоритетності першого кредитора щодо реалізації його прав на заставлене майно шляхом реєстрації обтяжень майна; створення бюро кредитних історій з метою накопичення та обміну інформацією про кредитоспроможність позичальників банків; спрощення формальних процедур оформлення застави та реалізації заставленого майна;

визначення різноманітних умов та шляхів реалізації заставленого майна; реалізації заставленого майна у разі визнання позичальника банкрутом поза чергою вимог кредиторів; обмеження використання боржником на свою користь мораторію на виконання законних вимог кредиторів;

— врегулювати на законодавчому рівні захист прав вкладників, у тому числі: вдосконалити процедури ліквідації банків; вдосконалити системи гарантування вкладів фізичних осіб і запобігати використанню банківської системи для здійснення протиправних та сумнівних операцій, включаючи відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом, підвищувати професійний рівень підготовки керівного складу та ключових власників банків.

ВИСНОВОК

Вдосконалення механізму фінансової стабілізації банківської сфери в умовах глобалізаційних процесів та виконання поставлених цілей і пріоритетних завдань можливі за умов: забезпечення сталого розвитку економіки держави; усунення диспропорції в структурі, темпах розвитку економіки України та її банківської системи; проведення ефективної макроекономічної політики, яка передбачає: збалансовану бюджетну політику, що базується на своєчасній підготовці та затвердженні реальних бюджетів всіх рівнів та їх чіткому виконанні; помірковану фіскальну політику, спрямовану на зниження податкового тиску та впорядкування практики податкових пільг; адекватну загальноєкономічній ситуації грошово-кредитну політику; узгодженість дій органів державної влади щодо банківської системи; комплексність та системність розвитку законодавства з метою усунення колізій та прогалин; розвиток фінансових ринків; безперебійне та ефективне функціонування платіжної системи.

Головною монетарною передумовою досягнення цілей подальшого розвитку банківської сфери є стабільність гривні. З огляду на це грошово-кредитна політика в Україні проводитиметься, перш за все, з врахуванням необхідності підтримання стабільності національної валюти та підвищення стійкості грошово-кредитної системи до можливих внутрішніх та зовнішніх факторів дестабілізуючого впливу.

Сталий розвиток банківського сектора є надзвичайно актуальним з позиції перспектив розвитку економіки держави. Сприятлива макроекономічна динаміка, монетарна та регуляторна політика Національного банку створили необхідні умови зростання обсягів капіталу, активів та залучених банками коштів, укріплення фінансового стану банківських установ. Це сприяло посиленню ринкової орієнтації банківського сектора, його поступовому наближенню до кращої світової практики банківської діяльності. Однак, на разі участь банківської системи у розвитку економіки держави залишається обмеженою і недостатньою. У зв'язку з цим основними цілями подальшого розвитку банківської сфери України є: зміцнення банківської системи України, підвищення її фінансової стійкості до криз; зміцнення довіри до банківської системи з боку вкладників та інвесторів; активізація діяльності банків із залучення коштів та їх трансформація в кредити для реального сектора економіки; поглиблення інтеграції банківської системи України в світовий фінансовий простір.

Після визначення пріоритетів розвитку фінансової

системи України та запропонування конкретних заходів щодо забезпечення стабільності банківських установ невід'ємним елементом є зазначення конкретних числових критеріїв та цілей, яких планується досягнути за певний період. Цей період, як свідчить світовий досвід, має бути не коротшим п'яти, але не довшим десяти років. Так, наприклад, цільовими орієнтирами функціонування фінансової системи можуть бути обгрунтовані індикатори оцінки стабільності банківських установ. Ці індикатори поділяються на два рівні.

Перший рівень — індикатори, що характеризують зовнішнє середовище функціонування банківської системи, до них належать показники, які визначають зв'язок банківського сектора з макросистемою держави, та показники, що з'ясовують вплив монетарних інструментів на фінансову стабільність банківської системи. Другий рівень — це індикатори, що характеризують внутрішній стан банківської системи. Крім того, необхідно ґрунтовно порівнювати та аналізувати стан розвитку вітчизняної та зарубіжних систем фінансових посередників, а також визначати перелік установ, відповідальних за виконання певних напрямів [3].

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, слід відзначити: оскільки протягом найближчих років процеси фінансової глобалізації збережуть свою динаміку, а фінансове співтовариство буде й надалі розглядати їх як один із важливіших чинників міжнародного розподілу й перерозподілу фінансових ризиків, то Україна стрімко включиться у процеси глобального інноваційного оновлення та глобальної конкуренції на світових фінансових ринках. Виходячи з цього, Україні потрібно вживати заходів щодо розвитку та вдосконалення механізму фінансової стабілізації банківської сфери в умовах глобалізації. Стратегічно важливим для забезпечення стабільності банківського сектора є створення умов для роботи фінансово-інноваційних груп, визначення єдиної державної позиції щодо залучення до банківської системи України іноземних установ, механізму стимулювання їх інвестиційної діяльності та шляхів мінімізації привнесених ними ризиків.

Переваги фінансової глобалізації й лібералізації руху капіталу будуть тим відчутнішими, чим вищий і стабільніший рівень розвитку банківської системи й національної економіки, порівняно з іншими країнами. Окрім того, можна однозначно стверджувати, що ефективний і стабільний розвиток фінансової системи пом'якшує дію економічних циклів, а це, у свою чергу, сприяє стабільності економічного розвитку в цілому.

На глобальному рівні капітал повинен вільно переміщуватися з внутрішнього на світовий ринок і навпаки, не заважати стабільності як банківської системи окремої країни, так і стабільності світового фінансового ринку.

Література:

1. Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.05.01 / С.М. Кушнеренко; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. — К., 2004. — 18 с.
2. Global Financial Stability Report. Containing Systemic Risks and Restoring Financial Soundness / International Monetary Fund. — Washington, 2009. — 210 p.
3. Геєць В.М. Іноземний капітал у банківській системі України / В.М. Геєць // Дзеркало тижня. — 2006. — № 26 (605).

Стаття надійшла до редакції 30.09.2010 р.